

Helse- og omsorgsdepartementet
Eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen

Vår dato: 09.01.2019
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: 7.0701/2018/HOD
Deres referanse:

Innspill til statsbudsjettet 2020 – Helse- og omsorgsdepartementet

NHO Mat og Drikke er den største arbeidsgiver- og næringspolitiske organisasjonen for mat-, drikke- og bionæringene i Norge, og er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi organiserer mer enn 1600 virksomheter med nærmere 40 000 sysselsatte innenfor mat- og drikkeproduksjon, skogbruk og tjenesteyting.

Hovedpunkter:

- Myndighetene må gjenopprette tilliten mellom partene i Intensjonsavtalen og sørge for at forpliktelsen om tilstrekkelige ressurser til måling av måloppnåelse og folkeopplysningstiltak ivaretas.
- Forskning på sammenhenger mellom kosthold og helse må styrkes.
- Potensial for bedre koordinering av virkemiddelbruken på tvers av fagdepartementene.

Programkategori 10.10 Folkehelse mv. – Kap. 714 Folkehelse, post 21

"Intensjonsavtalen om tilrettelegging for et sunnere kosthold", som ble undertegnet i desember 2016, representerte et viktig skritt i retning av et mer kraftfullt, helhetlig og langsiktig samarbeid mellom myndighetene, mat- og drikkeprodusentene og dagligvarehandelen. NHO Mat og Drikke mener at denne type forpliktende samarbeid er et grunnleggende og sentralt tiltak for å bidra til å nå målene for folkehelsepolitikken om økt levealder med god helse og trivsel samt reduserte sosiale helseforskjeller.

Per i dag har over 90 aktører fra matvarebransjen sluttet seg til avtalen, de nødvendige strukturene for samarbeidet er etablert og serveringsbransjen har sluttet seg til arbeidet. Det er satt ambisiøse og klare mål som skal nås innen 2021 innen reduksjon av salt, mettet fett og sukker, samt mål for å øke inntaket av frukt, bær, grove kornvarer og fisk.

For å nå målene er det vesentlig at alle parter bidrar for å oppnå disse i fellesskap og at samarbeidet er preget av gjensidig tillit, noe som ble svekket gjennom endringene i produktavgiftene for sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer i 2018. Som en konsekvens har samarbeidet om redusert inntak av sukker gjennom intensjonsavtalen ligget i bero store deler av det siste året. Virksomhetene har imidlertid videreført reduksjonsarbeidet på eget initiativ og kan vise til gode resultater.

En forutsetning for et stabilt, videre arbeid med intensjonsavtalen er at tilliten gjenoprettes og at Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har de midler som skal til for å kunne oppfylle sine forpliktelser i avtalen:

- Overvåke befolkningens kosthold.
- Innhente data for å kunne evaluere denne avtalens måloppnåelse og arbeide for at det gjennomføres jevnlig representative kostholdsundersøkelser.
- Arbeide med systematiske tiltak som fremmer folkehelsen generelt og øker andelen i befolkningen som har et kosthold som er i tråd med de nasjonale kostholdsradene. Barn og unge skal ha et særlig fokus.
- Rapportere til koordineringsgruppen om aktiviteter og overordnet måloppnåelse.
- Påvirke forbruker gjennom kommunikasjon og iverksette andre systematiske tiltak som gjør det lettere å ta sunne valg.

Monitorering av kostholdsendringer vesentlig for å følge opp måloppnåelsen i intensjonsavtalen

For å følge opp måloppnåelsen for arbeidet i intensjonsavtalen, må aktørene ha løpende god oversikt over forhold som påvirker utviklingen i helsetilstanden. Herunder overvåking av kostholdsendringer i form i inntak av salt, sukker, mettet fett, grove kornvarer, fisk og sjømat samt frukt og grønnsaker.

Det er ventet nytt tallgrunnlag gjennom en ny forbruksundersøkelse fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) i 2019. Undersøkelsen skulle vært gjennomført i 2017 og er forsinket. Det er påkrevet at Helsedirektoratet følger utviklingen av ny metode, kvalitetssikrer resultatene og sikrer at arbeidet forløper uten ytterligere hindringer. Det er sannsynlig å anta at arbeidet med kvalitetssikring av ny undersøkelsesmetode også vil måtte videreføres i 2020, og frem mot avslutning av avtaleperioden i 2021, slik at de oppnådde resultatene i intensjonsavtalen er representative og at utvikling og resultater kan følges.

Arbeidet med ny forbruksundersøkelse må komme i tillegg til den årlige oppfølgingen av matforsyningsdata gjennom undersøkelsen "Utviklingen i norsk kosthold", oppfølging av kostholdsendringer i utvalgte grupper samt jevnlig vedlikehold av datagrunnlaget i Matvaretabellen (matvaretabellen.no) i samarbeid med Mattilsynet.

Matvaretabellen angir næringsstoffer i hver enkelt matvare, som eksempelvis innhold av sukker, salt, fett og fiber. Det gis innhold både i generiske matvarer og spesifikke merkevarer. Tabellen er et grunnleggende verktøy for oppfølging og måling av i kostholdet. Det er en utfordring at frekvensen for oppdatering av tallgrunnlaget ikke i tilstrekkelig grad følger tempoet i de produktoptimaliseringene som gjennomføres som følge av intensjonsavtalen. Det er således behov for økte ressurser til dette arbeidet.

Det må i statsbudsjett for 2020 sikres at det bevilges tilstrekkelig med midler til at samtlige forpliktelser til monitorering av måloppnåelse som lå til grunn for Intensjonsavtalen ved inngåelsen i 2016 også kan ivaretas i 2020, i tillegg til økte midler til oppfølging av Matvaretabellen.

Kommunikasjon og kampanjer for sunnere valg

NHO Mat og Drikke mener det må legges bedre til rette for at forbruker kan ta informerte og gode kostholdsvalg. Det er vesentlig med målgruppetilpasset kommunikasjon og kampanjer for å påvirke forbrukeren til å endre holdninger og adferd i sunnere retning, for å fremme helse og livskvalitet. Dette innebærer et aktivt formidlingsarbeid fra helsemyndighetene på mange flater, basert på et vitenskapelig grunnlag.

I statsbudsjettet for 2020 ber vi om at bevilgingene til markedsføringstiltak økes og at en større andel av disse forbeholdes målrettet kommunikasjon om kosthold og helse.

Programområde Kunnskap og kompetanse 10.80, kap. 780 Forskning, post 50

I avtalen heter det at myndighetene har et særskilt ansvar for å ha en dialog og samhandling med andre relevante myndigheter og Forskningsrådet knyttet til målene i Intensjonsavtalen.

I denne sammenheng vil NHO Mat og Drikke be om at forskningsinnsatsen på matområdet styrkes i 2020 og at det avsettes tilstrekkelig midler til det økte forskningsbehovet på sammenhengen mellom kosthold og helse.

Bedre koordinering av virkemiddelbruken

Det er en rekke forhold som griper inn i folkehelsearbeidet, også på tvers av fagdepartementenes og de underliggende etatenes ansvarsområder. For å oppnå bedre resultater, må det være en større grad av koordinering og samarbeid om virkemiddelbruken. Et eksempel på dette er behovet for koordinering og samarbeid mellom Mat- og landbruksdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet om innsatsområde nr. 3 i intensjonsavtalen – redusert inntak av mettet fett. Her er det avgjørende at rammene for råvareproduksjonen legges til rette for å redusere det mettede fett i hele verdikjeden, slik at dette igjen gjenspeiles i produktene på markedet. En slik tilrettelegging vil måtte ta hensyn til eksempelvis forskning rundt avlsprogrammer og føring i tillegg til økonomiske støtteordninger.

Vi ber om at muligheter for økt koordinering av virkemiddelbruken tas med i utformingen av statsbudsjett for 2020.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Anna Maria Karlsen
Fagsjef Matpolitikk